

Postoje lidí se single životním stylem k partnerství a rodině

David Dočkal

Bakalářská práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **David DOČKAL**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **"Singl" - životní styl u současné generace lidí
v období mladé dospělosti**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických hledisek k fenoménu životního stylu tzv. singl.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu důvodů života bez partnera.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu a jejich shrnutí.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

MAŘÍKOVÁ, H. Proměny současné české rodiny. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. ISBN 80-85850-93-1

MATOUŠEK, O. Rodina jako instituce a vztahová síť. 3. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2003. ISBN 80-86429-19-9

MOŽNÝ, I. Rodina a společnost. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2006. ISBN 80-86429-58-X

RABUŠIC, L. Kde ty všechny děti jsou? Porodnost v sociologické perspektivě. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2001. ISBN 80-8642-901-6

RADIMSKÁ, Radka, TOMÁŠEK Marcel. Singles -- nový životní styl a jeho generová specifika v České republice. Gender, rovné příležitosti, výzkum. 2003, roč. 1-2, s. 10.12

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Hana Včelařová

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

21. ledna 2010

Termín odevzdání bakalářské práce:

7. května 2010

Ve Zlíně dne 21. ledna 2010

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně6.5.2010.....

....

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlášení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

V bakalářské práci se zabývám fenoménem singles. Práce má dvě části, teoretickou a praktickou. V teoretické části se zabývám vývojem rodiny, změnami jejího tradičního modelu. Zamýšlím se nad životním stylem singles, nad tím, koho lze označit jako single, jaké jsou důvody takto žít a jaká jsou nebezpečí tohoto života. Praktická část je zaměřena na výzkumné šetření, jehož cílem je zjistit, jaké jsou postoje současných singles v ČR k partnerství, případně manželství, zda upřednostňují svobodu a hmotné zabezpečení před partnerským vztahem, z jakého prostředí pocházejí a jak chtějí žít do budoucna.

Klíčová slova: single, rodina, partnerství, svoboda, zástupné činnosti, alternativa

ABSTRACT

In the bachelor work I deal with a phenomenon called singles. The work has two parts, one of them is theoretical and the second one is practical. In the theoretical part I handle with the evaluation of family, with changes of its traditional model. I contemplate about the life-style of singles, about who can be described as a single, what the reasons to live like that are and what the dangers of such life are. Practical part focuses on research investigation that aims to identify the current position of the singles in the Czech Republic to the partnership, eventually marriage, whether they prefer freedom and physical security against a partnership, from what kind of environment they come and how they want to live in the future.

Keywords: single, family, partnership, freedom, representative actions, alternative

Poděkování:

Děkuji své vedoucí PhDr. Haně Včelařové za vstřícnost a pomoc při zpracování bakalářské práce.

Prohlašuji, že tištěná i elektronická verze bakalářské práce odevzdané v systému IS/Stag jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ZÁKLADNÍ POJMY	12
1.1 SINGLE	12
1.2 PARTNERSTVÍ	12
1.3 RODINA A DOMÁCNOST	12
2 VÝVOJ RODINY	14
2.1 MODEL SOUČASNÉ RODINY	14
2.2 ALTERNATIVA K TRADIČNÍMU RODINNÉMU USPOŘÁDÁNÍ.....	15
2.2.1 Soužití nesezdaného páru	15
2.2.2 Neúplná rodina	15
2.2.3 Registrované partnerství.....	16
2.2.4 Celibát	16
2.2.5 Životní styl single.....	17
3 SINGLE JAKO ŽIVOTNÍ STYL	18
3.1 POHLED DO NEDÁVNÉ HISTORIE OSOB ŽIJÍCÍCH BEZ VLASTNÍ RODINY	18
3.2 CHARAKTERISTIKY ŽIVOTA SOUČASNÝCH SINGLES.....	19
3.3 KOHO LZE POVAŽOVAT ZA SINGLE.....	19
3.4 DŮVODY ŽIVOTA SINGLE	20
3.5 ZÁSTUPNÉ ČINNOSTI ZA CHYBĚJÍCÍ PARTNERSKÝ VZTAH	22
3.6 KLÍČOVÉ KATEGORIE ALTERNATIVNÍCH VZTAHŮ SINGLES	23
3.7 NEBEZPEČÍ ŽIVOTA SINGLE	24
II PRAKTICKÁ ČÁST	25
4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	26
4.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	26
4.2 STANOVENÍ CÍLE.....	27
4.3 STANOVENÍ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK.....	27
4.4 ZPŮSOB SBĚRU DAT	28
4.5 VÝZKUMNÝ SOUBOR	28
4.6 OTÁZKY POUŽITÉ V DOTAZNÍKU	29
5 VLASTNÍ VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	32

5.1	VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ ZE SBĚRU DAT	32
5.2	VYHODNOCENÍ A ZODPOVĚZENÍ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK	32
5.3	DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ Z VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	40
5.4	SHRnutí VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	41
ZÁVĚR		43
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....		44
SEZNAM PŘÍLOH.....		47

ÚVOD

Ve svém životě jsem toho již dost zkusil a doufám, že mne toho ještě hodně čeká. Čím jsem si mimo jiné prošel, byl život v tzv. „singlu“. Žil jsem tedy sám, bez partnerky, svobodný jako pták, bez odpovědnosti za druhé, s možností rozhodovat se samostatně o tom, co budu dělat, jak budu hospodařit a o tom, co je nebo není důležité. Nutno říct, že v tomto období jsem si starosti nepřipouštěl a žil takřkajíc naplno, ale přesto jsem si uvědomoval, že mi ke štěstí něco schází. Prožité dva roky pro mne byly zkušeností, ale již bych je nechtěl opakovat a jsem rád, že ani nemusím. Člověk je tvor společenský a potřebuje k sobě protějšek, se kterým může sdílet dobré i zlé a já jsem vděčný, že jsem takovou osobu našel.

Jako téma své bakalářské práce jsem si tedy zvolil právě problematiku životního stylu singles, neboť jde dozajista o velmi zajímavý fenomén.

V teoretické části se zabývám vývojem rodiny, změnami jejího tradičního modelu a jaký vliv mohou mít tyto změny pro společnost. Je třeba se zamyslet nad tím, co to rodina je, jaký je její model a proč se určití jedinci rozhodnou rodinu nezakládat. Zda je být single životním stylem budoucnosti. Dále jsem se snažil zamyslet nad přednostmi a nevýhodami tohoto životního stylu a stejně tak i nad důvody, pro které se jedinec rozhodne takto žít.

V praktické části práce jsem se zabýval především tím, jaké mají lidé se single životním stylem postoje k partnerství a k manželství, se kterým je spojováno i založení rodiny. Jaký vliv má na rozhodnutí žít tímto způsobem např. dosažené vzdělání, zda jsou lidé žijící single spíše jedináčci či pokud mají sourozence, zda jde spíše o starší nebo mladší ze sourozenců. Bylo také zajímavé zabývat se tím, jakou dobu takové osoby věnují své práci. A okrajově jsem se také soustředil na to, zda tyto osoby pochází z města či vesnice a kde chtějí žít do budoucna. Do života singles bych chtěl nahlédnout prostřednictvím kvantitativního výzkumu, sběru dat pomocí dotazníku.

Vzhledem k osobnímu zaujetí jsem v této části práce výjimečně užil 1. osoby jednotného čísla, přestože jsem si vědom toho, že se nejedná o obvyklý způsob.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY

Dříve, než se budeme věnovat práci samotné, je třeba objasnit některé základní pojmy, které jsou podstatné a v textu se několikrát opakují.

1.1 Single

Pojem single je vykládán různými způsoby. Výstižně lze osobu single charakterizovat jako člověka, který z různých důvodů, dobrovolně či nedobrovolně, volí anebo je okolnostmi donucen žít, život o samotě, tedy bez partnera. Musí se však jednat o relativně mladého jedince ve věku 25 až 40 let, který se rozhodl po delší dobu žít bez partnera, aby rozvíjel jiné než rodinné životní strategie (Radimská; Tomášek, 2003).

Samotné slovo single pochází z anglického jazyka a nemá v češtině žádný ekvivalent. V množném čísle je pak užíváno singles. V českém jazyce tedy neexistuje výstižné pojmenování člověka či skupiny lidí preferující tento životní styl. Výraz by se dal přeložit jako samobydlící, nezadaný nebo možná samojediný.

1.2 Partnerství

Partnerství je v této práci pojímáno jako společné soužití dvou jedinců opačného či stejného pohlaví, kteří se vzájemně podílí na uspokojování svých potřeb.

Pro partnerství je důležitá intimita, která je protikladem povrchních, více či méně anonymních vztahů (Vágnerová, 2000).

1.3 Rodina a domácnost

Není snadné definovat pojem rodina. Existuje více definic a více pojetí významu slova rodina. Sociologický slovník vymezuje rodinu jako „*formu dlouhodobého solidárního soužití osob spojených příbuzenstvím a zahrnující přinejmenším rodiče a děti*“ (Jandourek, 2007).

Je však nutné si uvědomit rozdíl mezi rodinou a domácností. Rodina vzniká ze společného soužití muže a ženy narozením prvního dítěte. Domácnost může být tvořena osobami opačného i stejného pohlaví, které žijí v páru. Domácnost může být tvořena i větší skupinou osob, přičemž není důležité, zda jsou pokrevně spjati (Možný, 2008).

2 VÝVOJ RODINY

Je všeobecně známý fakt, že rodina je základním prvkem každé společnosti, byla nazývána i základem státu. Zdálo by se, že tradiční model rodiny, tedy muž – otec (manžel), žena – matka (manželka) a děti – potomci muže a ženy (sezdaného páru), budou stabilním prvkem společnosti. O této skutečnosti jistě nebylo v naší zemi pochyb a jistým způsobem to platí dodnes. Ostatně význam rodiny je důležitý pro všechny známé vyspělé kultury. V průběhu posledních let se však něco změnilo. To, co bylo dříve výjimečné, zvláštní, nevhodné, neslýchané, zavrženíhodné je dnes běžné a normální. Od druhé poloviny dvacátého století lze v bohatých průmyslových společnostech pozorovat různorodost rodinných forem. Západní svět zaznamenal vzestup rozvodovosti a opakovaných manželství, běžná je všeobecná zaměstnanost žen, patrné jsou hluboké změny v mužské a ženské sociální roli. Stoupá počet nesezdaných soužití před, po i místo manželství, běžným se stalo soužití homosexuálních párů. A objevují se singles jako významná sociální skupina a stav (Možný, 2008).

2.1 Model současné rodiny

V dnešní době, kdy lze v naší kultuře pozorovat různorodost rodinných forem, je těžké označit určité rodinné uspořádání za lepší nebo normálnější než jiné. Je však zřejmé, že model patriarchální rodiny, který fungoval na základě jasných a pevných pravidel, jež předpisovaly určité typy chování pouze ženám a jiné pouze mužům, je již přežitkem. Doba, kdy muž, živitel rodiny, měl hlavní slovo ve všech záležitostech týkajících se rodiny, a žena, jež byla zcela závislá na manželovi, zaujímal podřízené postavení s minimem práv, jsou nenávratně pryč. Stejně tak již neplatí, že sňatek domlouvají rodiče, aniž by přitom brali ohled na snoubence, jako spíš na udržení či zvýšení společenského postavení rodiny. V současnosti v naší společnosti již není pro rodinu charakteristická široká, vícegenerační či nukleární struktura, rodina se nevytváří z důvodu ekonomických, vytvořením rodiny není třeba legitimizovat sex či výchovu dětí. Role v rodině již nejsou pevně dány, ale jsou individualizované. Zároveň dochází ke vzniku alternativ k rodinnému uspořádání (Možný, 2008).

2.2 Alternativa k tradičnímu rodinnému uspořádání

Moderní doba přinesla mnoho změn, mezi nimi i změnu životního stylu, včetně rodinného uspořádání. V důsledku politického režimu, jenž u nás fungoval před rokem 1989, a s tím související izolace české společnosti, přišla u nás tato změna o několik desítek let později než ve vyspělých západních zemích. Rozvoj těchto změn byl však mnohem rychlejší než ve vyspělých demokratických státech a dalo by se říci, že to, co trvalo na západě několik desítek let, u nás proběhlo v řádu jednoho desetiletí.

Za tradiční rodinné uspořádání považujeme společné soužití sezdáného páru muže a ženy, kdy se oba společně dle svých sil podílejí na uspokojování svých životních potřeb a potřeb svých potomků. Tento model se v současné společnosti nejvíce přibližuje tomu, co je nazýváno tradiční rodinou. K tomuto modelu však již existují alternativy, jež by dříve byly jen těžko akceptovatelné, přitom jsou dnes brány jako normální.

2.2.1 Soužití nesezdaného páru

Tento model alternativního vztahu se nejvíce podobá klasickému manželství a jediné, čím se od něj odlišuje, bývá to, že nedošlo k uzavření sňatku. Zpravidla se tento model uplatní před tím, než dojde k uzavření manželství, kdy partneři zkouší, zda a jak budou zvládat společné soužití. Tato forma soužití však může pokračovat i dále a dnes již není výjimkou, že pokračuje i po narození dítěte. Přesto se všeobecně z takovýchto svazků rodí méně dětí než v manželství a právě bezdětnost může být signálem, že je tento vztah chápán jako přechodný. Tento typ soužití je však preferován stále častěji a stále více mladých lidí tuto formu obhajuje s tím, že „oni na to, že se mají rádi, papír nepotřebují“. Tato alternativa je také příznivá pro osoby rozvedené, které, ať už z jakéhokoliv důvodu, nechtějí uzavírat další manželství, a proto žijí s partnerem tímto způsobem (Vágnerová, 2000).

2.2.2 Neúplná rodina

I tento model současné rodiny je stále rozšířenější. Tato rodina je tvořena pouze jedním dospělým, přičemž se může jednat o svobodného, rozvedeného nebo ovdovělého jedince (nejčastěji se jedná o ženu), který se stará o jedno nebo více dětí.

Většinou se nejedná o dobrovolně zvolenou alternativu, ale jsou i případy, kdy si tento životní styl zvolí osoba sama na základě svobodného rozhodnutí, jde však spíše o výjimky. Častou variantou neúplné rodiny je svobodná matka. Role svobodné matky může být řešením z nouze, kdy těhotenství sice není plánováno, ale je akceptováno anebo se může jednat o vědomé rozhodnutí matky mít dítě, i když nemá stálého partnera (Vágnerová, 2000).

2.2.3 Registrované partnerství

Registrované partnerství je podle zákona č. 115/2006 Sb. trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem, které stanoví tento zákon.

Osob, které se hlásí k homosexualitě v posledních letech výrazně přibýlo. Je to jistě způsobeno změnou myšlení a postojů, kdy se upouští od represe, která byla vůči homosexuálům uplatňována před rokem 1989. Dnešní liberální zákony, medializace homosexuality a možnost vnímat svoji sexualitu jako otevřenou volbě, přejí experimentování s homosexuálním životním stylem i u těch, kteří by za jiných okolností žili heterosexuálně. Až do sedmdesátých let dvacátého století se uváděl podíl homosexuálů v populaci 3 až 5 procent. Dnes někteří autoři uvádějí podíl homosexuálů v populaci až mezi 16 i 20 procenty u mužů a 12 až 15 procent mezi ženami. Tento podstatný nárůst není jistě zapříčiněn změnou biologického podílu homosexuální orientace v populaci, ale spíše změnou kulturní (Možný, 2008).

2.2.4 Celibát

Problematikou celibátu se zabývá ve své práci ThDr. Jiří Skoblík (Skoblík, 2000). Pojem a definice. Latinské adjektivum caelebs znamená česky neženatý, svobodný. Vita caelebs znamená u římského básníka Horatia mládenecký život.

Tento životní styl je charakterizován sexuální zdrženlivostí a je specifický zejména pro skupinu osob, která si vybrala povolání spojená zejména s tzv. službou Bohu. Jedná se o dobrovolné rozhodnutí žít svobodně, bez partnera a bez pohlavních styků. Přijmout celibát je nutná podmínka, aby byl žadatel vysvěcen na kněze a mohl tedy toto povolání vykoná-

vat. Tato podmínka je také nutná u řeholních sester. Je to jakási výměna lásky fyzické za lásku k Bohu.

2.2.5 Životní styl single

V posledních desetiletích se i v našich zemích vynořil nový sociální jev, který můžeme označit jako fenomén a tím je žít jako single. Do jisté míry se jedná o módní záležitost. Osoba se rozhodne, že bude žít sama, bez partnera, nebude si zakládat svou vlastní rodinu. Uvedený způsob života je těmito osobami mnohdy nazýván svobodnou volbou, nebo životním stylem. Důvodů, proč se člověk rozhodne žít tímto způsobem, je několik. Některé z nich rozebereme v této práci, stejně tak jako charakteristiku singles a tohoto životního stylu.

3 SINGLE JAKO ŽIVOTNÍ STYL

Tento životní styl lze považovat za nový sociální jev, který v posledních desetiletích nabývá na společenské váze. V naší společnosti se objevuje silná skupina osob ve věku mezi dvaceti pěti až čtyřiceti lety, která se rozhodla nezakládat si vlastní rodinu. Takové osoby již jistě nejsou dětmi ani adolescenty, k té opravdové, řekněme společensky uznávané dospělosti, jim však schází jeden tradiční znak, a tím je právě vlastní rodina. Ve společensky standardním běhu života se vynořuje nová fáze, která bývá označována jako *pozdní mládost*, *mladá dospělost* nebo *postadolescence* (Možný, 2008).

Volbu žít bez partnera lze vnímat ve dvou rovinách. V té první si jedinec uvědomuje, že žít s partnerem je důležité, ale také že svoboda je rovněž důležitá, a proto se prioritně nezabývá hledáním protějšku. Ve druhé člověk vnímá, že životem bez partnera se sice o něco ochuzuje, přesto je však schopen svůj stav bez větších problémů zvládnout (Tomášek, 2006).

3.1 Pohled do nedávné historie osob žijících bez vlastní rodiny

Nelze se však domnívat, že život bez vlastní rodiny a potomstva v minulosti neexistoval. Tradiční společenství si však s takovou skupinou dokázala přirozeně poradit. Neprovdané ženy žily jako členky jiných domácností, kde pomáhaly např. s výchovou dětí některé ze svých sester či bratrů, případně se nechávaly najímat k takovéto práci i do domácností příbuzensky nepropojených. Další možností pro neprovdané ženy mohl být odchod do kláštera. Muži měli vedle možnosti odchodu do kláštera i možnost dlouhodobé služby v armádě. Muži i ženy, kteří nevstoupili do manželství, mohli najít službu i u bohaté buržoazie či šlechticů, kde byla skutečnost, že nemají dalších závazků spíše výhodou. Jednočlenné domácnosti byly tedy zcela ojedinělé (Možný, 2008).

3.2 Charakteristiky života současných singles

Život i životní styl osob žijících tzv. single má několik charakteristik. Zejména většina singles tento stav nepovažuje za konečný, ale pouze za životní fázi. Tato životní fáze se však neustálým prodlužováním může stát trvalou. Podmínkou toho, aby osoba mohla žít sama, tedy v jednočlenné domácnosti, je i ekonomická soběstačnost. Pro tento životní styl je tedy typický dobrý příjem jednotlivce nebo štedrost sociálního státu. To umožňuje těmto osobám vést vlastní domácnost bez cizí podpory. Je nutno přiznat, že jsou zaznamenávány i případy, kdy se o náklady na bydlení včetně plateb za služby s bydlením související dělí dvě i více osob, které nemusí žít v partnerském vztahu. Charakteristické je společné bydlení dvou žen, kdy důvodem může být větší pocit bezpečí, ekonomická výhodnost, anebo i lesbický vztah, který však není vztahem trvalým, ale je chápán jako přechodný experiment nebo jako útěcha v nouzi. Časté jsou i případy společného pronájmu domu či bytu větší skupinou postadolescentů, se sexuálními vazbami anebo bez nich (Možný, 2008).

Osoby preferující tento životní styl upřednostňují život ve velkých městech, kde mohou využívat výhod, které jim velkoměsto přináší. Je to například možnost mnoha zástupných činností za chybějící partnerský vztah, ať už z oblasti kultury, sportu nebo kariérního růstu. S tímto trendem počítají i obchodníci, kteří se na tuto skupinu lidí již v mnohých ohledech specializují, ať se jedná o oblast stravování, bydlení a s tím souvisejícího vybavení bytů, či volnočasových aktivit.

Sociolog Marcel Tomášek, věnující se problematice singles již několik let, připomíná, že v západních zemích jsou za single považováni i osamělí rodiče. Jádrem skupiny, kterou můžeme nazvat singles, jsou však osoby, které žijí samy ve své vlastní jednočlenné domácnosti.

3.3 Koho lze považovat za single

Jak je uvedeno v předchozí kapitole, osobu můžeme označit jako single pokud z jakéhokoliv důvodu, ať dobrovolně či nedobrovolně, žije sama, tedy bez partnera. Přitom se musí jednat o relativně mladého jedince (dle různých autorů se uvádí věk od 25-ti až do 40-ti let), který se rozhodl žít po delší dobu (doba se opět různí, nejčastěji je stanoveno minimum 2 roky) bez partnera s tím, že potřebu partnerského života si nahrazuje jiným

způsobem. Tyto osoby mají většinou své vlastní domácnosti, které stejně jako svůj životní styl mohou financovat z vlastních zdrojů. Dále je spojuje podobný (mladistvý) styl života a je také nutná osobní zralost a vyspělost takové osoby. Další, co mají osoby preferující tento styl života společného, je nulová reprodukční strategie a také to, že na čelní příčce svého žebříčku hodnot mají svobodu a nezávislost. Tedy se jedná o mladé lidi, kteří již nejsou závislí na rodičích, ale nemají ještě svoji rodinu.

Za singles však nelze považovat např. členy náboženských řádů a sekt, sociálně vyloučené jedince nebo mentálně a tělesně nemocné v ústavech sociální péče, přestože žijí sami. Do této skupiny zároveň nepatří jednočlenné domácnosti vdov a vdovců, ale ani starších lidí, jejichž manželství skončilo rozvodem, případně osob starých, které manželstvím neprošly, ale není možno u nich mluvit o tom, co spojuje všechny singles a tím je mladistvý životní styl (Možný, 2008).

Pro označení toho, že osoba je single, se od roku 2005 využívá i tzv. prstenu Singelring, jde o stříbrno-modrý prsten, který se nosí na místo snubního prstenu. Zatímco snubní prsten vyjadřuje „jsem zadaný/á“, prsten Singelring by měl říkat „jsem volný/á a jsem s tímto stavem zatím spokojený/á.“

3.4 Důvody života single

Bylo by jistě špatné odsuzovat druhé a jejich životní styl dříve, než jim dáme možnost obhájit sebe a své názory, vysvětlit motivy svého jednání. Chceme zjistit, v čem spatřují dotyční kouzlo života single. Proč se rozhodli žít sami, když člověk jako tvor společenský potřebuje osobu blízkou, která by tu byla pro něj, stejně jako on pro ni?

V mnoha člancích na internetových stránkách, např. www.singles-film.cz, se několik autorů (např. MUDr. Zbyněk Mlčoch) zabývá tím, proč čím dál více lidí žije jako single. Uváděny jsou následující důvody:

- zatím nepotkali toho pravého
- se svým stavem jsou spokojeni
- člověk, o kterého mají zájem, je už zadaný
- nevydařený předchozí vztah

- nejsou na vztah připraveni
- v současné době pro ně není vztah vhodný
- nejsou si jistí svou sexuální orientací

Dle dalšího poznání jsou však jedním z hlavních důvodů, proč osoba žije jako single, velké ambice, což může být příčinou toho, že dotyčný/á nenašel/a tu pravou, toho pravého. Jde o přílišná očekávání. Přehnané představy o svém protějšku mohou být v důsledku příčinou toho, že dotyčný/á zůstane sám.

Konkrétním příkladem je třicetičtyřletý, charismatický, inteligentní muž, absolvent dvou vysokých škol, který tvrdí, že nehodlá slevit ze svých nároků na partnerku. Přeje si, aby jeho protějšek byl přesně podle jeho představ, vždyť hodlá s dotyčnou strávit zbytek svého života, a to je ještě hodně dlouho. Po několika neúspěšných pokusech, kdy se seznámil s několika ženami a dříve či později se ukázalo, že nejde o onu vyvolenou, neboť jí něco chybí, nebo naopak je na ní něco, co mu vadí, se rozhodl neztrácet čas a neinvestovat zbytečně peníze a již při první či druhé schůzce sdělí své možná budoucí partnerce, jaká jsou jeho očekávání, co požaduje a v čem hodlá být nekompromisní. Asi se není čemu divit, že je stále sám, a pokud nepřehodnotí svůj postoj, s největší pravděpodobností to tak i zůstane. A není jediný, který se nedokáže přizpůsobit druhému a hledá spíše chyby, které u člověka vždy nalezne. Ke stejnému závěru dospěl i Marcel Tomášek, který ve svém článku „Singles“ pro časopis Listy uvádí, že na základě svého výzkumu z odpovědí osob zjistil, že očekávání některých single v souvislosti s partnerským vztahem jsou velmi ambiciózní, až téměř nereálná.

V posledních dvaceti letech lze také zaregistrovat nárůst mladých mužů ve věku kolem třiceti let, kteří se jaksí neodpoutali od „máminy sukně“. Raději zůstávají bydlet s rodiči (zejména s matkou), neboť je to pro ně nejvýhodnější. Dalo by se říci, že využívají toho, že jim je poskytován servis v podobě vypraného a vyžehleného prádla, plné lednice a uklizeného domu či bytu, aniž by se o něj museli nějak osobně zasloužit. Kde by se měl dotyčný lépe, než u své vlastní maminky. Tito „mammoni“ se jen neradi loučí s pohodlím a komfortem, který je jim jejich matkou poskytován (Šafaříková; Šupová, 2007).

Také tzv. kariéristi a workholici mají mnohem větší předpoklady stát se samotáři, neboť jejich pracovní vytížení jim neumožňuje vést partnerský život.

Singles rovněž mají rádi svoji pohodu a svobodu o kterou by přišli, pokud by se museli přizpůsobovat svému partnerovi. Takové osoby se nerady vzdávají svého životního stylu, a pokud by tak měly učinit, bylo by to jen kvůli partnerovi, který by splňoval jejich velmi náročné představy (a ty nesplňuje téměř nikdo).

3.5 Zástupné činnosti za chybějící partnerský vztah

Existuje celá řada zástupných činností a aktivit kompenzujících chybějící partnerské vztahy. Například v umělecké činnosti, kdy samota a případné deprivace se mohou vyjádřit prostřednictvím hudby, kresby apod. Dále pak sport, který, provozovaný byť jen rekreačně, může zaplnit díru po chybějícím vztahu, navíc při sportu vyplavovaný hormon endorfin může po přechodnou dobu navodit pocit štěstí. Častěji jde však o zvýšené pracovní nasazení, kdy člověk v zaměstnání tráví mnohem více času než zadaní kolegové. Vyrovnávání se s neexistujícím vztahem však může také vést k tzv. únikovým činnostem, kdy osamocený jedinec hledá pocit sounáležitosti s jinými například častými návštěvami v restauracích, hospodách, klubech apod., což může mít samozřejmě i negativní následky, například v podobě závislosti na alkoholu či jiných látkách.

Mnozí singles si svou samotu vynahrazují s kamarády a známými, například o víkendech či volnu, kdy spolu tráví čas např. na chatách či společných akcích v přírodě, různých výletech, projížďkách na kole apod. Je však typické, že se tato skupina „spřízněných duší“ musí pravidelně doplňovat, neboť z ní postupně odchází jednotliví členové, kteří si našli partnera a založili s ním rodinu.

Ani tyto zástupné činnosti však nemohou nahradit plnohodnotný partnerský vztah, což lze doložit například tím, že lidé žijící sami častěji trpí depresemi. U mužů bylo zjištěno, že ženatí se dožívají vyššího věku, zatímco svobodní a rozvedení častěji páchají sebevraždy. Ženy žijící single v některých případech velmi touží po rodině a zásadně slevují ze svých požadavků na partnera, nebo jim muž slouží pouze jako prostředek k tomu, aby měly dítě, které pak vychovávají samy.

3.6 Klíčové kategorie alternativních vztahů singles

Marcel Tomášek ve svém výzkumu zaměřeném na Singles a jejich vztahy (publikováno v Sociologickém časopisu/Czech Sociological Review, 2006, Vol. 42, No. 1, s. 81-105) dospěl po provedení kvalitativního výzkumu realizovaného metodou standardizovaných rozhovorů (a jejich následné analýzy) s 39 nesezdanými, ekonomicky samostatnými mladými lidmi bez partnera/partnerky, k šesti klíčovým kategoriím alternativních vztahů, které prožívají osoby upřednostňující životní styl, který nazýváme jako single.

Jsou jimi:

- 1) *Ženatí/vdané milenci a milenky*: krátkodobé či dlouhodobé udržování vztahu s ženatým milencem či vdanou milenkou.
- 2) *„Víkendové manželství“*: vztah existuje, ale každý z partnerů má svůj byt a společně tráví jen část týdne či měsíce.
- 3) *Vztahy na dálku a „nárazovky“*: i když se zdá, že se jedná o dvě výrazně odlišné kategorie vztahů, z rozhovorů ve výzkumu M. Tomáška vyznělo, že jsou tyto formy často kombinovány. Vztahy na dálku mají jistou podobnost s „víkendovým manželstvím“, klíčové u vztahů na dálku je však možnost udržování a prodlužování romantické fáze vztahu, která s sebou nese i jistou otevřenost. Tato otevřenost odůvodňuje i možnost jednorázových vztahů, kterými se jistým způsobem nahrazuje chybějící stálý partnerský vztah.
- 4) *Otevřené vztahy*: je třeba rozdělit na ty, které se staly otevřenými během vývoje klasického dlouhodobého vztahu, a na ty, které jsou deklarovány oběma partnery jako otevřené již od samého začátku. V těchto vztazích jsou partnery navzájem tolerovány jiná milostná dobrodružství a krátkodobé vztahy s jinými partnery.
- 5) *„Přítel/kyně do nepohody“*: jde o vztah, kde protagonisté nemají zcela ujasněny své role. Zpravidla jde o osoby, které nechtějí mít spolu partnerský vztah, ale rozumí si spolu a pojí je i fyzická přitažlivost, která občas může vyústit až v milostný akt.
- 6) *„Hra na dokazování si“*: jde o to, že osoba žijící stylem single, má neustálou potřebu si dokazovat, že je o ní zájem a že kdyby chtěla, tak by vztah měla a proto se neustále snaží vzbudit zájem u potencionálních partnerů/partnerek, přičemž nemá prioritně v úmyslu navázat skutečný vztah.

Život samotářů je také jistě výhodnější pro promiskuitní jedince, kteří často střídají své partnery, přičemž se všeobecně předpokládá, že muži jsou více promiskuitní, než ženy. Je to dáno již samou podstatou myšlení muže a ženy a také biologickými předpoklady. Muž je spíše lovec, podvědomě se snaží „ulovit“ co nejvíce potencionálních samiček svého druhu. Žena však je mnohem více vybíravá. Její reprodukční schopnosti jsou omezené, a proto musí dobře volit, kdo bude potencionálním otcem jejího dítěte. Přitom tolik nezáleží na tom, zda dítě skutečně chce a zda k početí vůbec dojde.

3.7 Nebezpečí života single

Život bez partnera ale nepřináší jen samé výhody. Je to způsob života, na který se dá lehce zvyknout, o to obtížnější je však pak soužití ve dvou. V určité životní fázi, pokud k tomu má jedinec odpovídající podmínky, to může být to nejlepší a případný partner by byl pouze přítěží, ale dříve či později tato fáze pomine a i ten největší zastánce tohoto životního stylu dospěje k poznání, že to není ono. Samota není pro člověka přirozená a snad každý v průběhu života pocítí potřebu partnerského citu. Uvědomí si, že čas jakéhosi prodlouženého dětství končí, že kariéra, různé zástupné činnosti a hračky pro dospělé již ne naplňují jeho život jako dřív, že všichni, které dřív znal, již mají své rodiny a žijí ne tak bezstarostný, ale o to plnější život. To pak i ten nejzatvrzelejší single zatouží po protějšku a chce posunout svůj život někam dál. To však bývá často složitější, než se může zdát. Čím déle totiž člověk žije sám, tím hůře se přizpůsobuje někomu jinému.

Je přirozené, a výzkumy sociologa Marcela Tomáška působícího na Katedře sociologie FSS MU v Brně to potvrzují, že většina lidí, i když zrovna nemají stálého partnera, počítají s tím, že tento stav není trvalý a v relativně krátkém časovém horizontu se změní.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

Prováděné výzkumné šetření vycházelo z díla autorů M. Chrásky, (Chráska, 2007) a P. Gavory (Gavora, 1996). Proveden byl kvantitativní výzkum, sběr dat pomocí dotazníku. V rámci výzkumu byli osloveni nesezdaní, ekonomicky samostatní mladí lidé, kteří jsou bez partnera či partnerky. Nelze ověřit, zda všechny dotazované osoby skutečně žijí způsobem, který by splňoval podmínky předmětného životního stylu. Také je značně diskutabilní, jak si kdo svůj vztah s jinou osobou vykládá a není výjimkou, že u jednoho páru může dojít k situaci, kdy jeden se za single považuje a druhý ne. Záleží na tom, jak tento vztah partneri vnímají. Jde tedy spíše o průzkumné šetření k problému. Odhalení toho, zda osoba splňuje předpoklady životního stylu single, by bylo dosaženo například rozhovorem, což je prostředek kvalitativního výzkumu. Kvalitativní výzkum k této problematice provedl například Marcel Tomášek ve výzkumu nazvaném „Singles a jejich vztahy“, uveřejněném v Sociologickém časopisu, 2006, a Michaela Bartošová ve výzkumu nazvaném „Věřící singles ve světle měnících se forem praktikování víry a individualizace ve sféře náboženství“, publikovaném v časopisu Gender Sociologie, 2006.

4.1 Výzkumný problém

Byl zvolen výzkumný problém popisný. Byla hledána odpověď na otázku jaké osoby se rozhodly žít jako single. Upřednostňují lidé preferující tento životní styl svobodu a materiální zabezpečení před partnerským vztahem? Jedná se především o osoby s vyšším vzděláním, které tráví v zaměstnání více času než je stanoveno příslušnou právní normou? Jsou tolerantnější k udržování intimních vztahů s více než jednou osobou? A zejména touží skutečně singles po trvalém partnerském vztahu, manželství, případně i po založení rodiny, tedy že svůj stav považují pouze za dočasný?

4.2 Stanovení cíle

Cílem bylo zjistit, jak singles u nás vnímají svůj stav. Ověřit, zda předmětný životní styl považují za dočasný či trvalý. Výzkumným šetřením zjistit, jaké jsou postoje singles k partnerství a rodině, tedy zda touží do budoucna po stálém partnerském vztahu a nebrání se ani uzavření manželství, které je spojováno se založením rodiny. Jak se staví k otázce udržování intimních vztahů s více partnery v jednom čase. Ověřit zda tráví v zaměstnání více času, než je stanovené zákonem A také zjistit z jakého rodinného prostředí singles pocházejí.

4.3 Stanovení výzkumných otázek

1. **Upřednostňují singles svobodu a hmotné zabezpečení před partnerským vztahem?**
2. **Mají singles vyšší vzdělání a pracují nad rámec týdenního fondu pracovní doby?**
3. **Jaké jsou postoje singles k problematice udržování intimního vztahu s více než jednou osobou v jednom časovém období a odsuzují toto jednání?**
4. **Přejí si singles do budoucna navázat partnerský vztah, případně v horizontu do pěti let uzavřít manželství?**
5. **Přejí si singles mít v budoucnu děti a jsou případně ochotní je vychovávat bez pomoci partnera?**
6. **Z jakého rodinného prostředí singles pocházejí?**

4.4 Způsob sběru dat

Ke sběru dat byla zvolena dotazníková metoda, tedy sběr dat pomocí dotazníku. Před předáním dotazníku byl případný respondent vždy seznámen s tím, z jakého důvodu je potřebné dotazník vyplnit, bylo zjištěno, zda splňuje požadovaná kritéria a pokud tomu tak bylo, byl mu předložen příslušný dotazník k vyplnění. Na dotazníku jsou v úvodní části opět uvedeny důvody, pro které je požadováno vyplnění i s upozorněním, že se jedná o výzkumný projekt, který je zcela anonymní. Samozřejmostí bylo za každý vyplněný dotazník poděkovat a poděkování je také uvedeno v závěru dotazníku. Osoby, které sdělily, že znají další případné single, byly řádně poučeny a požádány, aby stejným způsobem požádaly tyto respondenty o vyplnění předmětného dotazníku.

4.5 Výzkumný soubor

Jak bylo uvedeno v úvodu praktické části, výzkumný soubor tvoří nesezdaní, ekonomicky samostatní, mladí lidé, kteří jsou bez partnera či partnerky. Věkové rozpětí zkoumaných osob bylo stanoveno od dvaceti pěti do čtyřiceti let. Výzkum byl prováděn s vědomím toho, že vzorek oslovených mladých lidí, jež splňují stanovená kritéria, nemusí být zcela dostačující. Český statistický úřad nevede evidenci osob, které by se hlásily k single populaci. Nelze tedy zjistit, kolik lidí v ČR konkrétně žije tímto způsobem života. Také neexistují pevné hranice, které by stanovily, kdy je osoba single a kdy ne.

Dotazníky byly vyplněny osobami splňujícími požadované předpoklady. Tyto osoby byly kontaktovány na základě doporučení lidí z mého okolí. Všichni oslovení bydlí nebo pracují v Praze. Předmětné osoby byly dále požádány, aby dotazník předaly k vyplnění s příslušným vysvětlením i dalším lidem, o nichž vědí, že žijí stejným životním stylem, případně nechť i tyto osoby požádají o to, aby oslovily své známé žijící jako single. Touto metodou sněhové koule se podařilo získat padesát šest vyplněných dotazníků. Další respondenti byli osloveni na pražských akcích pořádaných přes internetový portál Přijď a potkej, kde je zaregistrováno přes dva tisíce lidí z celé České republiky, z toho v Praze je těchto osob přes 400. Tyto osoby preferují životní styl nazývaný jako single a na tomto portále vyhledávají aktivity, které nejsou prioritně zaměřeny na hledání partnera, ale jsou zamýšleny jako neformální odpočinkové akce pro nezadané mladé lidi obdobných život-

ních postojů a hodnot (zdroj: www.prijdapotkej.cz). Počet vyplněných dotazníků z těchto akcí byl 28. Přes již zmiňované internetové stránky byl rovněž navázán v diskuzích a přes „chat“ kontakt s dalšími osobami, které souhlasily, aby jim byl zaslán dotazník elektronicky a po vyplnění jej vrátily zpět. Tímto způsobem byly získány další dotazníky od 19-ti respondentů. Dotazníky byly vyplněny v průběhu měsíce března 2010. Tři dotazníky bylo nutné vyřadit, neboť byly vyplněny zjevně nesprávně.

4.6 Otázky použité v dotazníku

Otázky byly sestaveny tak, aby bylo možné dosáhnout stanovených cílů a zodpovědět výzkumné otázky.

1. **Jste muž či žena?** (informativní otázku, na kterou je možné zakroužkovat jednu z možností)
2. **Jaký je Váš věk?** (informativní otázka, kdy odpovědí je číslice vyjadřující věk respondenta)
3. **Jaké je Vaše vzdělání?** (respondent zakroužkuje jednu ze stanovených možností)
4. **Kolik máte sourozenců?** (respondent číslovkou uvede kolik má sourozenců)
5. **Ze sourozenců jste byl/a?** (nabídnuty tři možnosti nejmladší, prostřední a nejstarší)
6. **Vaši rodiče se rozvedli?** (možnost ano a ne)
7. **Pocházíte z města či vesnice?** (lze vybírat z daných dvou možností)
8. **Do budoucna by jste chtěl/a žít ve městě či na vesnici?** (opět výběr ze dvou možností)

9. **Momentálně studujete, pracujete, nebo jste nezaměstnaný/á?** (respondent vybere jednu z možností)
10. **Jak dlouhou dobu trávíte v práci týdně?** (lze provést výběr z pěti možností, které zahrnují délku doby, kterou respondenti tráví v práci od méně než 25 hod. až po více než 50 hodin týdně)
11. **Prožíváte (prožíval/a jste) v jednom časovém období intimní vztah s více než jedním partnerem (nejde o dlouhodobý vztah)?** (lze vybrat mezi možnostmi ano a ne)
12. **Jak by jste ohodnotil/a na stupnici od 1 do 6, jak je podle Vás špatné udržovat partnerský vztah s více než jedním partnerem?** (k zakroužkování je škálová řada, přičemž respondent je upozorněn, že č. 1 znamená, že situace je zcela v pořádku až po č. 6, které znamená, že je to naprosto špatné, proti morálním zásadám)
13. **Máte v úmyslu najít si do budoucna stálého partnera?** (opět pouze dvě možnosti ano a ne)
14. **Máte v úmyslu do budoucna uzavřít manželství?** (možnosti ano či ne)
15. **Pokud jste odpověděl/a na předchozí otázku ano, za jakou dobu (v letech) by jste tak chtěl/a učinit?** (zde respondent vyjádří odpověď číslovkou)
16. **Přál/a bych si mít potomka?** (možnost odpovědí: ano, ne, ještě jsem o tom nepřemýšlel/a)
17. **Pokud jste odpověděl/a na předchozí otázku ano, kolik dětí si přejete mít?** (respondent se vyjádří číslovkou)

-
18. **Dokážete si představit, že byste své dítě vychovával/a bez partnera?** (možnost odpovědi ano či ne)
19. **Seřadte předložené hodnoty podle toho, jaký význam pro Vás v současné době mají** (respondent označí od čísla 1 po číslo 5, jakou mají pro něj důležitost hodnoty seřazené dle abecedy: partnerský vztah, peníze, svoboda, uplatnění, zázemí)
20. **V současné době bydlíte sám ve svém (pronajatém) bytě, s rodiči, s přáteli či jinak?** (respondent vybere jednu z možností)
21. **Do budoucna, pokud byste nenašel/a partnera/partnerku plánujete bydlet sám ve svém či pronajatém bytě?** (možnosti jsou ano či ne)

5 VLASTNÍ VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Bylo předpokládáno, že nebude nutné činit rozdíl mezi muži a ženami. U některých otázek se však jasně ukázalo, že bude potřeba rozdíl mezi mužskou a ženskou částí respondentů zohlednit.

5.1 Vyhodnocení výsledků ze sběru dat

Na základě dotazníkového šetření byly k dispozici výsledky od sta respondentů - 43 žen a 57 mužů. Ženy byly v průměrném věku 30-ti let a muži 29,9 let. Pro potřeby vyhodnocení dat byly vytvořeny dvě přehledové tabulky, zvlášť pro ženy a zvlášť pro muže, do kterých byla pro usnadnění zaznamenána veškerá získaná data. Pro lepší přehlednost byly k některým výzkumným otázkám vytvořeny samostatné tabulky, kde jsou zaznamenána data týkající se konkrétního problému.

5.2 Vyhodnocení a zodpovězení výzkumných otázek

1. Upřednostňují singles svobodu a hmotné zabezpečení před partnerským vztahem?

K vyhodnocení této otázky byla využita data získaná z odpovědí na otázku uvedené v dotazníku pod č. 19.

Pro lepší představu byly vytvořeny dvě přehledové tabulky, zvlášť pro ženy a zvlášť pro muže, ve kterých je uvedeno kolikrát byla příslušná hodnota v dotaznících obodována danou známkou. Při vyhodnocení bylo postupováno dle příručky pro studenty, učitele a výzkumné pracovníky Výzkumné metody v pedagogice od autora Petera Gavora, kapitola vyhodnocování škál (Gavora, 1996). Frekvence jednotlivých voleb je zaznamenána v tabulce. Jednotlivé frekvence voleb jsou vynásobeny přiřazenými číselnými hodnotami a získané násobky vyděleny počtem respondentů. Čím nižší je výsledné číslo, tím vyšší důle-

žitost má příslušná hodnota pro dané respondenty. Dle výsledků pak bylo možno stanovit pořadí (důležitost) jednotlivých hodnot.

Tabulka – hodnotový žebříček

Ženy (43 respondentů):

pořadí	Hodnota	hod. 1	hod. 2	hod. 3	hod. 4	hod. 5	Výsledek
4. místo	Partnerský vztah	4 x	9 x	9 x	9 x	12 x	3,37
5. místo	Peníze	2 x	10 x	11 x	7 x	13 x	3,44
2. místo	Svoboda	14 x	3 x	8 x	13 x	5 x	2,81
3. místo	Uplatnění	5 x	9 x	12 x	7 x	10 x	3,18
1. místo	Zázemí	18 x	12 x	3 x	7 x	3 x	2,18

Muži (57 respondentů):

pořadí	Hodnota	hod. 1	hod. 2	hod. 3	hod. 4	hod. 5	Výsledek
5. místo	Partnerský vztah	1 x	3 x	11 x	27 x	15 x	3.91
2. místo	Peníze	9 x	24 x	6 x	7 x	11 x	2.77
1. místo	Svoboda	24 x	15 x	12 x	5 x	1 x	2.02
4. místo	Uplatnění	7 x	9 x	16 x	7 x	18 x	3.35
3. místo	Zázemí	16 x	6 x	12 x	11 x	12 x	2.95

Na základě vyhodnocených dat byl vyvozen závěr, že svoboda je pro singles velmi důležitá, u mužů je dokonce na prvním místě, u žen na druhém, kdy za důležitější považují pouze zázemí. Zajímavé je porovnání v otázce důležitosti peněz, kdy muži měli peníze jako svoji druhou prioritu, kdežto u žen se tato hodnota objevila až na posledním místě. Hodnota partnerský vztah obsadila u žen předposlední místo a u mužů dokonce poslední.

Vzhledem k těmto zjištěným skutečnostem můžeme konstatovat, že u daného výzkumného souboru, bylo zjištěno, že singles skutečně upřednostňují svobodu a hmotné zabezpečení před partnerským vztahem.

2. Mají singles vyšší vzdělání a pracují nad rámec týdenního fondu pracovní doby?

Dle sesbíraných dat bylo možné vyhodnotit, jakým vzděláním respondenti disponují, zda jsou zaměstnaní a také jakou dobu tráví v práci. Byly vytvořeny dvě přehledové tabulky, ve kterých je uvedeno dosažené vzdělání respondentů a doba, kterou tráví v zaměstnání.

Tabulka - vzdělání

	ZŠ	OU	SŠ	VŠ
Ženy	0	0	22	21
Muži	0	0	28	29
Celkem	0	0	50	50

Tabulka – doba trávená v zaměstnání

	méně než 25	25-35	35-45	45-50	více než 50
Ženy	1	4	23	12	3
Muži	2	2	12	29	12
Celkem	3	6	35	41	15

Na základ výsledků bylo zjištěno, že singles skutečně disponují minimálně středoškolským vzděláním. Dokonce došlo ze strany některých respondentů k upozornění, že v dotazníku u předemné otázky týkající se vzdělání chybí kolonka pro vyšší odbornou školu (VOŠ), kterou někteří z dotazovaných absolvovali. Dle výsledků: všichni respondenti měli minimálně středoškolské vzdělání. Konkrétně ze 43 žen mělo středoškolské vzdělání 22 žen a vysokoškolské 21 žen. Z 57 mužů mělo středoškolské vzdělání 28 mužů a 29 mužů mělo vzdělání vysokoškolské. Dá se tedy konstatovat, že poměr mezi středoškoláky a vysokoškoláky je v daném výzkumném souboru vyrovnaný. Singles našeho výzkumného souboru tedy mají středoškolské nebo vysokoškolské vzdělání.

Dále bylo zjištěno, že drtivá většina dotazovaných skutečně pracuje, pouze dva muži uvedli, že jsou nezaměstnaní, lze se však domnívat, že jde pouze o krátkodobý a přechodný

stav. V několika případech respondenti v dotazníku uvedli, že se kromě práce věnují ještě studijní činnosti, což by v případě dalších výzkumů bylo třeba zvlášť zohlednit.

V zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce je v § 79 odst. 1 uvedeno, že délka stanovené týdenní pracovní doby nesmí překročit 40 hodin týdně. Z odpovědí na otázku v dotazníku uvedenou pod č. 10 bylo zjištěno, že 56 procent respondentů tráví v zaměstnání dobu delší. Dokonce bylo u dvanácti mužů zaznamenáno, že pracují více než 50 hodin týdně, u žen byla tato skutečnost ve výsledcích dotazníkového šetření uvedena ve třech případech. Méně než 35 až 45 hodin pracuje pouze 5 žen a 4 muži, z nichž dva uvedli, že jsou nezaměstnaní.

Na základě výsledků zjištěných z vyhodnocených dat lze konstatovat, že respondenti disponují vyšším vzděláním a v zaměstnání tráví více času, než je délka stanovené týdenní pracovní doby uvedené v zákoníku práce.

3. Jaké jsou postoje singles k problematice udržování intimního vztahu s více než jednou osobou v jednom časovém období a odsuzují toto jednání?

Data, která byla získána z odpovědí respondentů na otázky č. 11 a č. 12 v dotazníku, byla zaznamenána do přehledové tabulky.

Tabulka – intimní vztah s více partnery, stupnice morálních zásad

	Ano	Ne	Stupnice morálních zásad					
			1	2	3	4	5	6
Ženy	13	30	1	1	4	11	18	8
Muži	39	18	0	7	14	23	12	1
Celkem	52	48	1	8	18	34	30	9

Po vyhodnocení získaných výsledků bylo zjištěno, že pouze 13 žen ze 43 dotazovaných připustilo intimní vztah s více než jedním partnerem v jednom časovém období, ale u mužů to bylo 39 z 57 dotazovaných. Je zřejmé, že mužským singles nedělá problém udržovat více intimních vztahů současně, kdežto ženy k této otázce zaujímají spíše odmítavý postoj. V celkovém součtu 52 procent respondentů přiznává intimní svazek s více než jedním partnerem v jednom časovém období, přičemž u mužů je to 68,42 procent a u žen pouze 30,23 procent.

Údaje vztahující se k toleranci k paralelním intimním vztahům byly opět vyhodnoceny dle příručky Výzkumné metody v pedagogice, kapitola vyhodnocování škál (Gavora, 1996). Frekvence jednotlivých voleb je zaznamenána v tabulce. Jednotlivé volby byly vynásobeny přiřazenými číselnými hodnotami a získané násobky vyděleny počtem respondentů. Zjištěný výsledek u žen dosáhl hodnoty 4,58 a u mužů hodnoty 3,75. Respondenti měli možnost bodovat ve stupnici od jedné do šesti. Číslo jedna znamenalo, že udržování intimního vztahu s více než jedním partnerem v jednom časovém období je zcela v pořádku a číslo šest, že je to naprosto nemorální. Je tedy zřejmé, že dotazovaní nepovažují udržování intimního vztahu s více partnery v jednom časovém období za normální, přičemž jako větší problém to vnímají ženy než muži.

4. Přejí si singles do budoucna navázat partnerský vztah, případně v horizontu do pěti let uzavřít manželství?

Dle získaných dat z dotazníku (otázky č. 13 a 14) byla vytvořena přehledová tabulka, ve které je uvedeno kolik respondentů si přeje do budoucna nalézt partnera a také kolik respondentů počítá s tím, že uzavře manželství.

Tabulka – partnerství a manželství

	Partnerství		Manželství	
	ano	Ne	ano	ne
Ženy	40	3	29	14
Muži	56	1	44	13
Celkem	96	4	73	27

Z uvedených dat vyplynulo, že pouze tři ženy by nechtěly v budoucnu nalézt stálého partnera a u mužů se tento údaj objevil pouze v jednom případě. Záměrně nebylo specifikováno, zda by se mělo jednat o partnera opačného pohlaví. Výsledek je tedy jednoznačný – 96 procent respondentů touží po tom, aby našli stálého partnera.

V otázce manželství 14 žen ze 43 dotazovaných nechce uzavřít sňatek a stejné přání projevilo 13 mužů z 57. Manželství si tedy přeje do budoucna uzavřít 73 procent respondentů. Respondenti, kteří projevili přání uzavřít do budoucna manželství, vyplnili i otázku v dotazníku vedenou pod č. 15, která se dotazovala na dobu, do které chtějí manželství uzavřít. Ze získaných dat byl proveden výpočet průměrné doby za jak dlouho tak chtějí učinit. Bylo zjištěno, že u žen se jedná o 4,48 roku, u mužů o 6,22 roku, celkově u obou pohlaví je to 5,35 roku. Lze tedy konstatovat, že předpoklad přání uzavřít manželství do pěti let se potvrdil.

5. Přejí si singles mít v budoucnu děti a jsou případně ochotní je vychovávat bez pomoci partnera?

Již od začátku bylo zřejmé, že vyhodnocení výsledků k této otázce bude poněkud problematické. Opravdoví singles mají skutečně nulovou reprodukční strategii, ale málokterý předpokládá, že bude sám až do konce života. Z tohoto důvodu tedy, i když v současné době děti nechtějí, lze předpokládat, že do budoucna, až nebudou samotní, budou toužit po dítěti.

Tabulka – přání mít děti

	ano	ne	neví
Ženy	32	6	5
Muži	44	1	12
Celkem	76	7	17

Na základě dat z odpovědí na otázky č. 16 a 17 v dotazníku, bylo zjištěno, že pouze 6 žen nechce děti, 5 neví a 32 žen si děti do budoucna přeje. Muži nechtějí děti pouze v jednom případě, ve 12 případech o tom ještě nepřemýšleli a ve 44 případech si děti přejí. Celkově si tedy přeje mít do budoucna potomka plných 76 procent respondentů.

Výpočtem kolik si přejí mít respondenti v průměru dětí, bylo zjištěno následující: u žen i mužů jsou to dvě děti (aritmetický průměr u žen: 2,03; u mužů: 1,95).

Otázka č. 18 v dotazníku se týkala toho, zda by si dotazovaný dokázal představit výchovu dítěte bez partnera. Tento problém se pravděpodobně týká více žen než mužů. Biologicky je dáno, že děti mohou mít pouze ženy. Ženy si mohou takříkajíc dítě pořídit i na základě krátkodobé známosti, přičemž partner ani nemusí vědět, že došlo k početí. Je bohužel čím dál více běžné, že žena vychovává dítě bez partnera. U muže je to spíše ojedinělé a je to mnohdy dáno tím, že bývalá partnerka není schopna se o dítě z jakéhokoliv důvodu postarat. Z tohoto důvodu je u této výzkumné otázky vhodné, více než u jiných, oddělovat respondenty dle pohlaví. Bylo zjištěno, že pouze 12 žen si nedokáže představit, že by dítě vychovávalo bez partnera oproti 31 ženám, které si to představit dokáží. Vyjádřeno procentuálně: 72 procent žen si dokáže představit, že by dítě vychovávaly samy.

U mužů byla situace zcela jiná, pouze 5 mužů si dokázalo představit, že by dítě vychovávalo bez partnerky a 52 mužů odpovědělo, že si to představit nedokáží. Vyjádřeno procentuálně: 9 procent mužů si dokáže představit výchovu dítěte bez partnerky k 91 procentům, kteří si to představit nedokáží.

Tabulka – výchova dítěte bez partnera

	ano	ne
Ženy	31	12
Muži	5	52
celkem	36	64

Lze konstatovat, že po vyhodnocení dat bylo zjištěno, že většina singles z daného výzkumného souboru si přeje mít do budoucna děti, ženy si ve většině případů dokáží představit, že by dítě vychovávaly bez partnera, muži si to však představit nedokáží.

6. Z jakého rodinného prostředí singles pocházejí?

Rodinné prostředí může mít zásadní vliv na vývoj a pozdější chování jedince. V této práci jsme se tedy zabývali i touto problematikou. Zejména jsme si chtěli ověřit, zda respondenti, osoby žijící single životním stylem, mají sourozence, pokud ano, zda jsou nejstarší ze sourozenců a zda pochází z úplných rodin nebo zda se jejich rodiče rozvedli.

K objasnění této výzkumné otázky sloužily v dotazníku uvedené otázky č. 4, č. 5 a č. 6.

Vyhodnocením odpovědí na otázku č. 4 v dotazníku - kolik má respondent sourozenců - bylo zjištěno, že jak u mužů, tak u žen průměr sourozenců nepřesáhl číslo 1,3. U žen byl průměr 1,256 a u mužů dokonce pouze 1,123. Ženy (43 respondentů) uvedly v dotaznících, že nemají sourozence v 5-ti případech, jednoho sourozence ve 25-ti případech, dva sourozence v 11-ti případech, tři a čtyři sourozence po jednom případě. U mužů (57 respondentů) bylo zjištěno, že ve 14-ti případech nemají sourozence, ve 26-ti případech jednoho sourozence, ve 13-ti případech dva sourozence a ve čtyřech případech tři sourozence. Otázkou vedenou v dotazníku pod č. 5 bylo zjišťováno, zda je respondent nejstarší, prostřední či nejmladší ze sourozenců. Vyhodnocením bylo zjištěno, že u žen je nejstarší 16 ze 38 respondentek, které mají nějakého sourozence, prostřední jsou 4 dotazované a nejmladší 18 dotazovaných. Muži byli dle výsledků nejstarší ve 27 případech ze 43 respondentů, kteří mají nějakého sourozence, v 7 případech byli prostřední ze sourozenců a nejmladší v 9 případech. Lze tedy konstatovat, že se nepodařilo jednoznačně potvrdit, že by singles z našeho výzkumného souboru byli především jedináčci, nebo nejstarší ze sourozenců.

Otázka č. 6 v dotazníku měla dát odpověď na to, zda singles pocházejí z neúplných rodin. Z vyhodnocení vyplynulo, že pouze u 11 ženských respondentek (ze 43 ve výzkumném souboru) došlo k rozvodu rodičů a u mužů to bylo ve 25 případech z 57. Celkově tedy jde pouze o 36 procent potomků rozvedených rodičů u zkoumaného souboru. Ani v tomto případě tedy nelze říci, že by oslovení respondenti byli především z rodin, kde došlo k rozvodu rodičů.

5.3 Další zjištění z výzkumného šetření

Do dotazníku byly zakomponovány také otázky, které mohou pomoci k lepšímu poznání skupiny osob, kterou nazýváme singles. Jednalo se například o zjištění zda zkoumaný soubor respondentů pochází z městského či vesnického prostředí a kde by si do budoucna přál bydlet. Na základě odpovědí z otázek v dotazníku vedených pod č. 7 a 8, bylo možné po vyhodnocení zjistit, že z vesnice pochází pouze 23 procent dotazovaných a přání žít ve městě do budoucna má plných 90 procent respondentů. Na základě zjištěných dat by se tedy dalo konstatovat, že většina singles z daného výzkumného souboru pochází z městského prostředí a zde si přejí také do budoucna žít.

Tabulka – z jakého prostředí pochází respondenti

	Pocházím z		Do budoucna	
	vesnice	Města	vesnice	město
Ženy	11	32	7	36
Muži	12	45	3	54
Celkem	23	77	10	90

Vzhledem k životnímu stylu, který singles vedou, je zřejmé, že si velmi cení svobody, nezávislosti a samostatnosti. Tyto hodnoty se nejlépe uplatní při samostatném bydlení, kdy se nemusí nikomu přizpůsobovat a své zázemí si upraví přesně dle svých představ. Pokud nemají možnost v současné době bydlet sami, lze se domnívat, že do budoucna by tak bydlet chtěli. Ke zjištění, zda osoby z výzkumného souboru skutečně bydlí samy a jaká je jejich představa do budoucna, sloužily otázky v dotazníku uvedené pod č. 20 a č. 21.

Získaná data z dotazníkového šetření byla zaznamenána do tabulky.

Tabulka – jak respondenti bydlí a přání samostatného bydlení do budoucna

	Sami	S přáteli	S rodiči	V budoucnu sami	
				ano	ne
Ženy	22	11	10	40	3
Muži	32	18	7	51	6
Celkem	54	29	17	91	9

Vyhodnocením dat bylo zjištěno, že 22 žen žije samo, 11 s přáteli a 10 s rodiči. Tedy poměr žen žijících v samostatné jednočlenné domácnosti a s rodiči, případně přáteli je vyrovnaný. Do budoucna si však pouze 3 respondentky nepřejí bydlet samostatně, pokud by nenalezly partnera.

Vyhodnocením dat u mužů bylo zjištěno, že 32 mužů žije samostatně, 19 s přáteli a 7 s rodiči. Více mužů z výzkumného vzorku tedy žije v jednočlenné domácnosti a do budoucna by tak nechtělo žít pouze 6 respondentů.

Lze tedy konstatovat, že samostatné bydlení není až tak jednoznačnou záležitostí (v dotazníkovém šetření jej uvedlo 54 procent respondentů), ale většina dotazovaných, a to plných 91 procent, si přeje do budoucna, pokud by nenašli stálého partnera, bydlet sami.

5.4 Shrnutí výsledků výzkumného šetření

Výsledky výzkumného šetření bylo zjištěno, že zástupci skupiny singles, kteří se účastnili dotazníkového šetření, upřednostňují hodnotu svobody a hmotného zabezpečení před partnerským vztahem. Toto zjištění koresponduje s tím, co je nám o tomto životním stylu známo. Asi se nedalo ani předpokládat, že by respondenti upřednostňovali partnerský vztah, když ani žádný trvalý svazek nemají.

Dále bylo zjištěno, že respondenti mají středoškolské a vysokoškolské vzdělání a průměrná doba, kterou tráví v zaměstnání je delší, než je zákonem stanovené. To je způsobené jednak tím, že práce může být zástupnou činností za chybějící partnerský stav a také tím, že vzhledem k finančně náročnějšímu způsobu života, je i nutností vyšší příjem, který je spojen s prací, kde je potřebné vyšší vzdělání.

Předpoklad, že většina singles, vzhledem ke svému způsobu života, udržovali či udržují intimní vztahy v jednom časovém období s více partnery, se u předmětného výzkumného souboru nepotvrdil. Dokonce při hodnocení toho, jak je tento stav vnímán, respondenti uvedli, že to považují spíše za špatné. Předmětný životní styl je pro promiskuitní jedince výhodný. I mezi oslovenými singles přiznalo 52 procent respondentů, že současně

udržovali či udržují intimní styky s více než jednou osobou, přičemž podstatně vyšší podíl na tomto výsledku mají muži. Nelze však v tomto případě zobecňovat a na základě mírné nadpoloviční většiny dotazovaných, kteří přiznali paralelní vztahy usuzovat, že většina singles žije promiskuitním způsobem života. Tato problematika by jistě do budoucna potřebovala komplexnější výzkum.

Po vyhodnocení dat v dotazníku bylo pro toto výzkumné šetření důležité zjištění, že drtivá většina respondentů si přeje nalézt stálého partnera a většina si přeje v horizontu do pěti let uzavřít i manželství. To svědčí o tom, že osoby žijící jako single, vnímají svůj stav jako dočasný a mají touhu nalézt si protějšek, se kterým by měli plnohodnotný vztah a případně s ním uzavřeli i manželství, které je mnohdy spojováno se založením rodiny a narozením dítěte. O čemž svědčí i další výzkumné šetření, kterým se ukázalo, že i přes současnou nulovou reprodukční strategii, si singles do budoucna přejí mít děti. Výchovu dítěte bez partnera by si pak dle odpovědí v dotazníku dokázaly představit spíše ženy, v případě mužů si tento stav dokázalo představit jen minimum respondentů.

Provedeným výzkumným šetřením u našeho výzkumného souboru se nepodařila jednoznačně prokázat přímá souvislost mezi životním stylem singles a absencí sourozence nebo tím, že by respondent byl nejstarším ze sourozenců. Ani se nedá říci, že by většina dotazovaných pocházela z neúplných rodin. Přitom by se dalo předpokládat, že singles jsou především rekrutováni z jedináčků či nejstarších sourozenců, neboť tito se již od dětství nemuseli tolik přizpůsobovat. Také se dalo očekávat, že nechuť založit si vlastní rodinu pramení ze špatné zkušenosti, která mohla být vyzorována u rodičů.

Dále se ukázalo, že většina dotazovaných pocházela z města a projevila i přání do budoucna ve městě žít. Osoby, které se zúčastnily výzkumného šetření nežijí pouze v jednočlenných domácnostech, ale jak se na základě výsledků z vyhodnocených dat ukázalo, pokud by nenalezly stálého partnera, je přáním většiny respondentů žít sami ve vlastním či pronajatém bytě. Toto zjištění se dalo očekávat, neboť město poskytuje osobám s tímto životním stylem hodně zástupných činností i nejlepší předpoklady pro uplatnění jejich životních strategií.

ZÁVĚR

Cílem praktické části bylo prostřednictvím kvantitativního výzkumu nahlédnout do života osob, které se rozhodly žít bez partnera. Ať už je důvod jejich rozhodnutí jakýkoliv, je zřejmé, že tento životní styl má své výhody a nejspíš právě proto ho stále více mladých lidí upřednostňuje. Je nesporné, že lidé žijící tímto způsobem života nemusí dělat kompromisy a mohou se zaměřovat pouze na sebe. Je otázkou, zda je právě toto štěstí, kterého se snaží člověk dosáhnout.

Právě praktická část měla výzkumným šetřením prostřednictvím sběru dat pomocí dotazníku zjistit, jak dotazované osoby žijící stylem života single vnímají svoji situaci, co je pro ně důležité a zda by svůj stav chtěli do budoucna změnit. Po vyhodnocení dat z dotazníkového šetření, bylo možné odpovědět na otázky výzkumné. Bylo možné poodhalit některá specifika života současných singles. Zjistit postoje singles k partnerství i rodině.

Svoboda a volnost nemohou nahradit výhody, které plynou z plnohodnotného partnerství. Člověk není od přírody samotář a potřebuje mít vedle sebe partnera, na kterého se může spolehnout. O tom také svědčí přání většiny dotazovaných stálého partnera nalézt, i když ne hned a za každou cenu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BAUMAN, Z. *Tekuté časy*. 1. vyd. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1656-0.
- BÍLÝ, J. *Láska, vztahy, konstelace: partnerství jako možnost růstu a transformace*. Praha: Maitrea, 2008. ISBN 978-80-903761-9-9
- CAPPONI, V., NOVÁK, T. *Sám sobě dospělým, dítětem i rodičem*. Praha: Grada, 1993. ISBN 80-7169-017-1.
- FARKOVÁ, M. *Dospělost a její variabilita*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2480-5.
- GAVORA, P. *Výzkumné metody v pedagogice*. 1. vyd. Brno: Nakladatelství Paido, 1996. ISBN 80-85931-15-X
- GIDDENS, A. *Sociologie*. 1. vyd. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4.
- HORSKÁ, P., et al. *Dětství, rodina a stáří v dějinách Evropy*. Praha: Panorama, 1990. ISBN 80-8595-007-3.
- CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
- JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2007. ISBN 80-7367-269-3.
- KOSEK, J. *Člověk je (ne)tvor společenský*. Praha: Argo, 2004. ISBN 80-7203-591-6.
- MAŘÍKOVÁ, H. *Proměny současné české rodiny*. 1. vyd., Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. ISBN 80-85850-93-1.
- MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2003. ISBN 80-86429-19-9.
- MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. 2. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství SLON, 2008. ISBN 978-80-86429-87-8.
- ODEHNAL, I. *Úvod do filozofie člověka*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství Cerm, 2002. ISBN 80-7204-230-0.
- PEIFFEROVÁ, V. *Neboj se být sám: umění žít sám a šťastný*. 1. vyd. Praha: Práh, 1997. ISBN 80-85809-69-9.

- PLAŇAVA, I. *Průvodce mezilidskou komunikací: přístupy, dovednosti, poruchy*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-0858-2.
- RENZETTI, C. M.; CURRAN, D. J. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0525-2.
- ROGERS, C. R. *Způsob bytí: klíčová témata humanistické psychologie s pohledu jejího zakladatele*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-233-5.
- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů a úprav.

Odborné časopisy

- BARTOŠOVÁ M. Věřící singles ve světle měnících se forem praktikování víry a individualizace ve sféře náboženství. *Gender Sociologie*, 2006, roč. 7, č. 1.
- KRAMULOVÁ D. Když svatba nepřichází. *Psychologie dnes*, 2007, roč. 13, č. 12: s. 22-25.
- NOVÁK, T. Kdo a proč jsou sami? *Psychologie dnes*, 2003, roč. 9, č. 5: s. 20-21.
- RADIMSKÁ, R. Individuum a rodina: teorie soukromého života podle Francoise de Siglyho. *Sociologický časopis*, 2003, Vol. 39, No. 5: s. 667-685.
- RADIMSKÁ, R; TOMÁŠEK, M. Singles – nový životní styl a jeho genderová specifika v České republice. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*, 2003, roč. 1-2, s. 10-12.
- RADKOVÁ, L. Samota ako sociálny problém. *Rodinné spoločenstvo*, [SK] 2003, roč. 19, č. 4, s. 23.
- TOMÁŠEK, M. Proč bydlíme sami. *Psychologie dnes*, 2007, roč. 3, s. 30-32.
- TOMÁŠEK, M. Singles a jejich vztahy. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 2006, Vol. 42, No. 1, s. 81-105.

Internetové zdroje

MLČOCH, Z. Singles - proč jsou někteří lidé raději sami? *Singles – články o singles* [online]. 2010. Dostupný z WWW:

<http://www.singlesfilm.cz/index.php?p=clankyosingles&page=3&id=60>.

SKOBLÍK, J. Poznámky k celibátu. [online]. 7.11.2000. Dostupný na WWW:

<http://ktf.cuni.cz/~skoblik/komentare/celibat.htm>.

ŠAFAŘÍKOVÁ, K.; ŠUPOVÁ, T. Mammoni čili maminčini mazánci. *Archiv Lidových novin* 9/2007. Dostupný z WWW: <http://www.lidovky.cz/mammoni-cili-mamincini-mazanci-mammoni-cili-mamincini-mazanci-pu5->

[/ln_noviny.asp?c=A070929_000089_ln_noviny_sko&klic=221659&mes=070929_0](http://ln_noviny.asp?c=A070929_000089_ln_noviny_sko&klic=221659&mes=070929_0).

TOMÁŠEK, M. Singles. *Archiv časopisu listy*. 4/2005. Dostupný z WWW:

<http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=054&clanek=040504>.

SEZNAM PŘÍLOH

Dotazník:

Dobrý den,

jmenuji se David Dočkal, jsem student 3. ročníku oboru Sociální pedagogika na fakultě Humanitních studií Univerzity Tomáše Bati. Dotazník, který si Vám dovoluji předložit mi bude sloužit jako podklad pro mou bakalářskou práci zabývající se tématem „Single“ životní styl u současné generace lidí v období mladé dospělosti. Je určen pro ekonomicky samostatné, mladé lidi, kteří jsou bez partnera či partnerky. Tento dotazník je zcela **anonymní**. Za jeho vyplnění Vám předem děkuji.

Dotazník

1. pohlaví : **muž x žena**
(zakroužkujte prosím jednu z uvedených možností)
2. věk :
(uveďte prosím číslovkou Váš věk)
3. vzdělání : **ZŠ x OU x SŠ x VŠ**
(zakroužkujte Vaše nejvyšší dosažené vzdělání)
4. počet sourozenců :
(uveďte prosím číslovkou, kolik máte sourozenců)
5. ze sourozenců jste byl(a): **a) nejmladší b) prostřední c) nejstarší**
(zakroužkujte prosím jednu z možností, pokud máte sourozence)
6. rodiče se rozvedli : **a) ano b) ne**
(zakroužkujte prosím jednu z uvedených možností)
7. pocházím : **a) z města b) vesnice**
(zakroužkujte prosím jednu z uvedených možností)
8. do budoucna bych chtěl(a) žít: **a) ve městě b) na vesnici**
(zakroužkujte prosím jednu z uvedených možností)

9. momentálně : **a) studuji b) pracuji c) jsem nezaměstnaný**
(zakroužkujte prosím jednu z uvedených možností)
10. doba, kterou trávím v práci týdně: **a) méně než 25 hod.**
b) 25 až 35 hod.
c) 35 až 45 hod.
d) 45 až 50 hod.
e) více jak 50 hod.
(zakroužkujte prosím jednu z uvedených možností)
11. prožíváte (prožíval(a) jste) v jednom časovém období intimní vztah s více než jedním partnerem (nejde o dlouhodobý vztah): **a) ano b) ne**
(zakroužkujte prosím jednu z uvedených možností)
12. ohodnoťte na stupnici od 1 do 6, jak je podle Vás špatné udržovat partnerský vztah s více než jedním partnerem (1=je to zcela v pořádku..... 6=je to naprosto špatné, proti Vaším morálním zásadám): **1 2 3 4 5 6**
(zakroužkujte prosím jednu z uvedených možností)
13. máte v úmyslu najít si do budoucna stálého partnera: **a) ano b) ne**
(zakroužkujte prosím jednu z uvedených možností)
14. máte v úmyslu do budoucna uzavřít manželství: **a) ano b) ne**
(zakroužkujte prosím jednu z uvedených možností)
15. pokud jste odpověděl(a) na předchozí otázku ano, uveďte dobu (v letech) do které by jste chtěl(a) tak učinit (uveďte prosím číslovkou předpokládanou dobu v letech)
16. přál(a) bych si, mít potomka : **a) ano b) ne c) ještě jsem o tom nepřemýšlel(a)**
(zakroužkujte prosím jednu z uvedených možností)
17. pokud jste odpověděl(a) na předchozí otázku ano, uveďte počet dětí, které si přejete mít:
.....
(uveďte prosím číslovkou)
18. dokážete si představit, že byste své dítě vychovával(a) bez partnera: **a) ano b) ne**
(zakroužkujte prosím jednu z uvedených možností)
19. seřadte předložené hodnoty, podle toho, jaký význam pro Vás v současné době mají:
(za každou z uvedených hodnot uveďte číslovky od 1 do 5 podle důležitosti (čísllovky se nesmí opakovat a musí být za každou hodnotou) – 1=největší důležitost, 5=nejmenší důležitost)
Partnerský vztah	
Peníze	
Svoboda	
Uplatnění (např. v zaměstnání)	
Zázemí (např. bydlení)	

20. v současné době bydlíte: **a) sám ve svém (pronajatém) bytě**
 b) s rodičem (rodiči)
 c) s přáteli
 d) jinak

(zakroužkujte prosím jednu z uvedených možností, případně doplňte, jak bydlíte)

21. do budoucna, pokud byste nenašel/nenašla partnera/partnerku plánujete bydlet sám ve svém či pronajatém bytě: **a) ano** **b) ne**

(zakroužkujte prosím jednu z uvedených možností)

Děkuji za Váš čas strávený při vyplňování tohoto dotazníku.